

GROMADZENIE I OCENA ZASOBÓW GENOWYCH WINOROŚLI W INSTYTUCIE OGRODNICTWA

Jerzy Lisek

Jerzy.Lisek@inhort.pl, tel. (46) 83 45 234

Pomoc techniczna: Anna Zając

Kazimierz Dolny, 6-8 września

Program Wieloletni IHAR-PIB, IO (2015-2020) „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju”.

Zadanie 1.3. Gromadzenie, zachowanie w kolekcjach *ex situ*, kriokonserwacja oraz charakterystyka, ocena, dokumentacja i udostępnianie zasobów genowych i informacji w zakresie roślin warzywnych, sadowniczych, ozdobnych i miododajnych oraz spokrewnionych dzikich gatunków - kierownik: **dr M. Sitarek**

Program prezentacji

Znaczenie gospodarcze winorośli

Cel prowadzenia kolekcji

Metodyka badań

Wyniki

Znaczenie gospodarcze i wykorzystanie winorośli

Roślina biblijna, uprawiana od kilku tysięcy lat

❖ **dane światowe:**

powierzchnia winnic: 7,5 mln ha,

produkcja winogron: 75,8 mln t,

produkcja wina: 267 mln hl (OIV, 2016);

❖ **powierzchnia winnic towarowych w Polsce jest szacowana na 600-700 ha i systematycznie rośnie, ok. 220 ha stanowią winnice z rejestru upraw na wino gronowe (7000 hl – rok win. 2016/2017 dane ARR)**

Cel prowadzenia kolekcji winorośli

- ❖ zachowanie biologicznej różnorodności, w tym odmian hodowanych w Polsce: Danmarpa Polonia (Zakrzewski), Iza (Zaliwski), Izopan (Jabłoński), Jutrzenka (Myśliwiec), Małgorzatka (Piątek), Triumf, Jadwiga (Urbański);
- ❖ wstępna ocena wartości gospodarczej odmian do uprawy amatorskiej i towarowej, w tym ekologicznej i na wina gronowe (publikacje naukowe, artykuły prasowe, książki i poradniki, wykłady, porady);
- ❖ miejsce opisu odmian dla potrzeb krajowej pomologii (ampelografii).
- ❖ ograniczone udostępnianie odmian na potrzeby własne rolników i amatorów ogrodników.

Podstawowe informacje o kolekcji winorośli

Lokalizacja: Sad Pomologiczny IO w Skierniewicach
Teren równinny, gleba płowa, IV klasy bonitacyjnej

Rok sadzenia pierwszych genotypów: 1992 (na bazie wcześniejszej kolekcji)

Liczba zgromadzonych genotypów (stan aktualny): 320
Systematyczne poszerzanie kolekcji: rok 2017 – 2 nowe genotypy)

Część polowa kolekcji

Rozstawa roślin: 2,5 x 1 m

Forma prowadzenia: niska głowa

Metodyka badań

Genotyp reprezentowany przez 3 rośliny, prowadzone w sposób tradycyjny, przy nawożeniu i agrotechnice, typowych dla winnic towarowych i przy ograniczonej ochronie chemicznej (2-4 zabiegi w sezonie z użyciem środków zawierających miedź, mankozeb i siarkę, w sytuacjach kryzysowych środki układowe (Topas 100 EC, Ridomil Gold MZ Pepite 67,8 WG).

Młode krzewy (1-2 letnie) oraz krzewy odmian wrażliwych, okrywane na zimę dla ochrony przed mrozem (słoma).

Oceniane cechy

Termin i przebieg faz fenologicznych

Wzrost krzewów:

- pokrój roślin;**
- siła wzrostu pędów głównych i bocznych**

**Wrażliwość krzewów, w tym pąków zimujących,
na uszkodzenia mrozowe**

Podatność na najważniejsze choroby grzybowe

Mączniak rzekomy

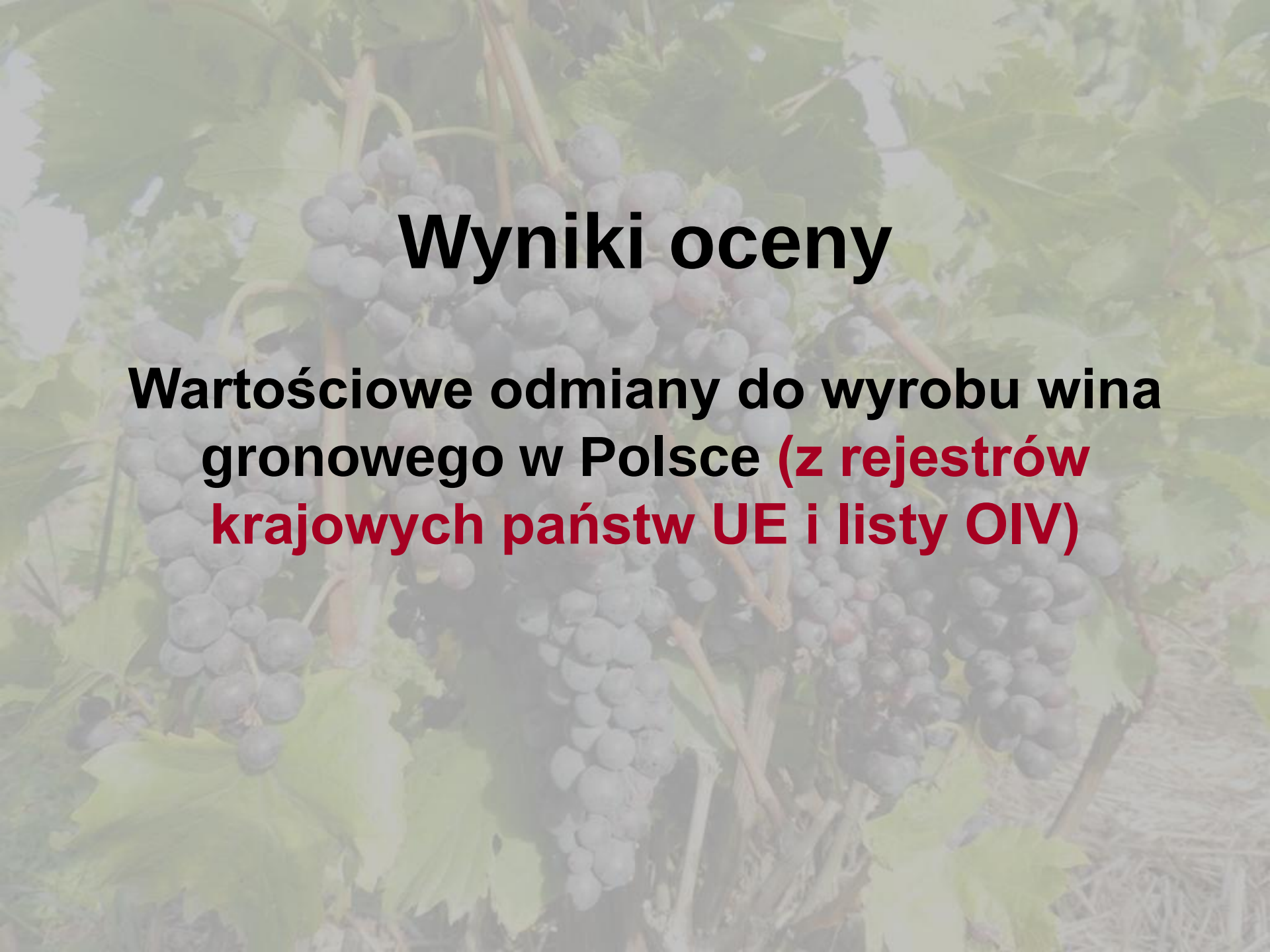
Mączniak prawdziwy

Nekroza korowa winorośli

Szara pleśń

Plonowanie: termin zbioru, masa gron i jagód,
plenność krzewów, ekstrakt, smak owoców

**Cechy morfologiczne pąków, pędów, liści, gron: według
reguł opisu ampelograficznego i deskryptorów (UPOV
TG/50/5).**

Wyniki oceny

**Wartościowe odmiany do wyrobu wina
gronowego w Polsce (z rejestrów
krajowych państw UE i listy OIV)**

Mieszańce międzygatunkowe (m. francusko-amerykańskie: *V. vinifera*, *V. rupestris*, *V. lincecumii*, *V. riparia*) – **plenne, tolerancyjne na mróz i choroby grzybowe**

Wartościowe odmiany: Aurore (B), Seyval (B), Marechal Foch (N), Leon Millot (N), Baco Noir (N)

Współczesne mieszańce międzygatunkowe: Bianca (B) (Węgry), Frontenac (N) (USA), Marquette (N) (USA), Vandal Cliche (B) (Kanada)

Kolor skórki jagód: B- zielonożółte, R – różowe lub czerwone, N - granatowoczarne

Mieszańce między-wewnątrzgatunkowe – mieszańce wielokrotne (inter-intraspecific hybrids), hodowane m. in. w Niemczech i Austrii, według wielu systematyków klasyfikowane jako *Vitis vinifera*

„PIWI”:

German abbreviation: **Pilzwiderstandsfähig**
fungus resistant grape varieties

„PIWI”

Regent - *V. vinifera* – 80.06 %, *V. labrusca*, *V. rupestris*, *V. berlandieri*, *V. riparia*, *V. lincecumii*

Mieszance między-wewnątrzgatunkowe

**Solaris (B), Felicia (B), Muscaris (B), Phoenix (B),
Merzling (B), Johanniter (B), Hiberna (B), Sibera (B),
Helios (B), Saphira (B), Sauvignier Gris (R), Rondo (N),
Cabernet Cortis (N), Cabernet Cantor (N), Reberger
(N), Allegro (N), Bolero (N), Baron (N), Monarch (N),
Calandro (N), Roesler (N)**

Wartościowe winiarskie odmiany *Vitis vinifera*:

- tradycyjne: Riesling (B), Traminer Rot (R), Chardonnay (B), Pinot Noir (N), Pinot Gris (R), Pinot Blanc (B);
- współczesne: Nektar (B), Czerszegi fűszeres (B-R), Siegerrebe (R), Milia (R), Acolon (N), Cabernet Dorsa (N), Dornfelder (N), Zweigelt (N), Domina (N)

Odmiany deserowe

Przydatne również do wyrobu wina: Chrupka Złota, Nero

Odmiany deserowe są zróżnicowane pod względem pory dojrzewania, wyglądu owoców (kolor skórki, wielkość i kształt gron i jagód) oraz smaku

Przykłady zróżnicowania pod względem pory dojrzewania: Siewiernyj Rannyj (10-15 sierpnia), Katharina (15 października); wielkości jagód: Somerset Sdl (1 g), Chryzolit (12-15 g).

Przykłady wartościowych odmian deserowych: Wostorg (B), Garant (B), Sophie (B), Krasotka (R), Muscat Bleu (N), Charlie (N)

Odmiany beznasienne: Marquis (B), Reliance (R), Vanessa (R), Jupiter (R-N), Venus (N), Saturn (R-N), Mars (N)

Dziękuję za uwagę

Jerzy.Lisek@inhort.pl

tel. (46) 83 45 234